

הלכות בכורות פרק ג

א. אין שוחטין את הבכור אלא על פי ממחה, שנתן לו הנשיא שבארץ ישראל רשות, ואמר לו, התר בכורות במומן; אפלו היה מום גדול וגלוי לכל, לא יתירו אלא ממחה שנטל רשות. וכל הבכורות אדם רואה, חוץ מבכור עצמו.

ב. אם אין שם ממחה, והיה המום מן המומין הגלויין המבהקין, כגון שנסימית עינו, או נקטעה ידו, או נשברה רגלו הרי זה ישחט על פי שלושה בני הנכנסת; וכן בכור שיצא לחוצה לארץ, ונפל בו מום מבהק הרי זה נתר על פי שלושה בני הנכנסת.

ג. אין רואין את הבכור לישראל, עד שיהיה כוהן עמו שמו יאמר לו הממחה מום הוא, ומתר לשחט עליו, וילך וישחטנו לעצמו, ולא יתנונו לכוהן: שאף על פי שאינו חשוד לאכל קדשים בחוץ, חשוד הוא לגזל מתנות כהנה. לפיכך אם היה חכם, וידוע שהוא מדקדק על עצמו רואין לו.

ד. היה המום גלוי לכל, כגון שנקטעה ידו או רגלו הואיל והביאו לחכם הממחה, הרי זה בחזקת מדקדק על עצמו; לפיכך רואין לו, אף על פי שאין עמו כוהן.

ה. השוחט את הבכור, ואחר כך הראה את מומו אף על פי שהוא מום גלוי, שאינו משתנה בשחיטה, כגון שנחתכה ידו או רגלו הואיל ונשחט שלא על פי ממחה, הרי זה אסור; ויקבר בבכור שמת.

ו. בכור שהיתה לו ביצה אחת, ושני כיסין, ובדקו הממחה, והושיבוהו על חרגוזה ומעכו, ולא יצאת ביצה שניה, והתירו הממחה, ונשחט, ונמצאת השניה דבוקה בכסלים הרי זה מתר, הואיל ומעכו; אבל אם לא נמעה אף על פי שנשחט על פי ממחה, הרי זה יקבר.

ז. מי שאינו ממחה, וראה את הבכור, ונשחט על פיו הרי זה יקבר, וישלם מביתו; וכמה משלם רביע לדקה, ומחצה לגסה. ומפני מה לא ישלם כל דמיו, מפני שקנסו את בעל הבהמה, כדי שלא ישהה אותה, ולא יגדל בהמה דקה בארץ ישראל.

ח. הנוטל שכרו להיות רואה בכורות אין שוחטין על פיו אלא אם כן היה ממחה גדול, וידעו בו חכמים שאין פמותו, ופסקו לו שכר על הראיה והבקור, בין שנמצא מום בין שנמצא תמים. ולא יטל שכר על בהמה זו, חוץ מפעם אחת; ורואה אותה לעולם כל זמן שמביאין אותה, כדי שלא יבוא לידי חשד.

ט. החשוד על הבכורות למכר אותן לשם חלין אין לוקחין ממנו אפלו בשר צבאים, מפני שהוא דומה לבשר עגל. ואין לוקחין ממנו עורות שאינן עבודים, אפלו שלנקבה, שמו יחתך זכרותו, ויאמר עור נקבה הוא. ואין לוקחין ממנו צמר, אפלו מלבן; ואין צריך לומר, צואי.

י. אבל לוקחין ממנו טווי, ולבדין, ועורות עבודים שאינו מעבד עור בכור תמים, מפני שהוא מפחד לשהותו אצלו, שמו ישמעו בו הדינין, ויקנסו אותו כפי רשעו.

יא. השוחט את הבכור ומכרו, ונודע שלא הראהו לממחה מה

שְׁאָכְלוּ אָכְלוּ, וַיַּחְזִיר לָהֶם אֶת הַדָּמִים ; וּמָה שֶׁלֹּא נֶאֱכַל יִקְבֹּר ,
וַיַּחְזִיר הַדָּמִים. וְכֵן הָדִין בְּמֵאֲכִיל אֶת הַטֶּרֶף , כִּמוֹ שִׁיתְּבָאֵר
בְּהִלְכוֹת מִקָּח וּמִמְכָּר.

יב. בְּכוֹר שֶׁנִּמְצָא טֶרֶף אִם תָּמִים הוּא, וְנִמְצָא טֶרֶף אַחֵר
שֶׁהִפְשֵׁט הָעוֹר יִשְׂרָף כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין,
וְהַבֶּשֶׂר יִקְבֹּר. וְאִם בְּמוֹמוֹ נִשְׁחַט הַבֶּשֶׂר יִקְבֹּר, וַיֹּאדָּתוּ הַכוֹהֲנִים
בְּעוֹרוֹ : וְהוּא, שֶׁנִּשְׁחַט עַל פִּי מִמְּחָה.

יג. הַבְּכוֹר שֶׁנֶּאֱכַל בְּשָׂרוֹ כְּהִלְכָּה, בֵּין תָּמִים בֵּין בַּעַל מוֹם כָּשֵׁם
שֶׁמִּתֵּר לֵהֲנוֹת בְּעוֹרוֹ, כִּךְ נִהְיִין בְּגִזְתּוֹ ; אָבֵל כָּל צֶמֶר שֶׁנִּגְזַז
מִמֶּנּוּ כִּשְׁהוּא חַי, אֶפְלוֹ נִשְׂר הָרִי הוּא אֲסוּר בַּהֲנִיָּה, אֶפְלוֹ נִשְׂר
מִמֶּנּוּ אַחֵר שֶׁנִּפְל בּוֹ מוֹם. וְאֶפְלוֹ לְאַחֵר שֶׁחִיטָּתוֹ, וְאִין צָרִיךְ
לֹאמַר אַחֵר מִיתָתוֹ הָרִי אוֹתוֹ הֶצֱמַר שֶׁנִּשְׂר מִמֶּנּוּ מַחֲיִים, בְּאֲסוּרוֹ
עוֹמֵד. וְכֵן בְּמַעֲשֵׂר בְּהֶמָּה.

יד. וּכְבֹר בְּאַרְנוֹ בְּהִלְכוֹת מַעֲיֵלָה, שֶׁלֹּא גִזְרוּ גִזְרָה זֹאת אֲלֹא עַל
הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר בַּלְבָּד, מִפְּנֵי שֶׁאִינֶן בְּאִין לְכַפֵּרָה שְׂמָא יִשְׁהָה
אוֹתָן אֲצִלוֹ, כְּדֵי לְקַח כָּל הַצֶּמֶר שֶׁיִּנָּשֵׂר מֵהֵן. וּכְבֹר בְּאַרְנוֹ
שֶׁמִּצֹּה לֹאכְלוֹ בְּשִׁנָּתוֹ, בֵּין תָּמִים בֵּין בַּעַל מוֹם.

טו. בְּכוֹר שֶׁהָיָה בּוֹ צֶמֶר מְדַבְּלָל, וְשִׁחֲטוֹ אֶת שֶׁהוּא נִרְאָה עִמּוֹ
מִן הַגִּזָּה, מִתֵּר בַּהֲנִיָּה ; וְאֶת שֶׁאִינוֹ נִרְאָה עִמּוֹ, וְהוּא הֶצֱמַר
שֶׁעִיקְרוֹ הַפּוֹךְ כִּלְפֵי רֹאשׁוֹ אֲסוּר, שֶׁזֶה כְּמִי שֶׁנִּשְׂר מַחֲיִים.
גִּזְתָּ בְּכוֹר, אֶפְלוֹ בַּעַל מוֹם שֶׁנִּתְעַרְבָּה בְּגִזֵּי חֲלִין, אֶפְלוֹ אַחַת
בְּכֶמָה אֲלָפִים הַכֹּל אֲסוּרִים : הָרִי הִיא דָּבָר חָשׁוּב, וּמִקְדָּשׁ בְּכָל
שֶׁהוּא. הָאוֹרֵג מְלֹא הַסֵּיט מִצֶּמֶר הַבְּכוֹר בַּבֶּגֶד, יִדָּלֵק : מִצֶּמֶר
הַמִּקְדָּשִׁין, מִקְדָּשׁ בְּכָל שֶׁהוּא.